

Da Chapella sü Samedan – cun svieda

Cun üna svieda sur l'America dal Süd e New York es Lara Mercy-Glisenti riveda da Chapella sü Samedan. Lo abit'la uossa daspö ün an cun hom ed iffaunt ed ho d'incuort tradüt ün cudesch d'iffaunts da l'otra sort. In ün discuors cun la FMR ho'la recapitulo sias ses ans a New York ed ho quinto da sia traducziun da l'istorgia d'iffaunts melancolica.

Sia temperamaint es almain taunt cotschenfö scu sieus chavels e la giuventüna engiadinaisa la cugnuoscharo traunter oter da la Roo Bar a San Murezzan. Davous quella bauncha e scu magistra da skis ho Lara Mercy-Glisenti pudieu finanziaier sieu buonder pel muond: «Zieva la matura a Ftan d'eiri ün an a Turich a fer ün practicum in ün büro d'architectura. Eau d'he svelt bado cha nu sun fatta pel büro e vulaiva ir a viager. Eau sun alura adüna darcho turneda a lavurer d'inviern e zieva suni darcho ida tres l'America dal Süd.»

Creschida sü es Lara Mercy-Glisenti a Chapella, üna da las pü pitschnas fraziuns da l'Engiadina, e zieva s'ho ella plainamaing lascheda aint sün l'aventüra vita. Sün ün da sieus viedis tres l'America dal Süd s'ho ella chatteda a Buenos Aires cun üna buna amia da l'Engiadina, chi abitaiva da quel temp a New York. Quella l'ho dumandada da gnir a ster cun ella ed uschè es Lara Mercy-Glisenti riveda i'l Big Apple.

Ses ans a New York

Que d'eira dal 2015 cur ch'ella es ida cun ün visum da trais mais – ün uschè numno ESTA – a New York ed insè nu vaiv'la avaunt da ster pü lösch. «Ma mia amia ed eau vaivans üna fich buna relaziun da conviver. Da chatter qualchün bun per abiter es impustüt a New York fich greiv. Uschè vainsa alura passanto trais bellischems ans in ün'abitaziun in l'East Village», disch Lara Mer-

Lara Mercy-Glisenti auncha a New York aunz cu turner in Engiadina.

fotografia: mad

cy-Glisenti. Illa «cited chi nu dorma më» ho'la alura eir fat ün stüdi da drama ed ho in seguit adapto e prodüt töchs da teater. Giuver teater es üna da sias grandas paschiuns.

A New York ho'la eir imprains a cugnuoscher a sieu hom futur e zieva cha sia amia vaiva banduno la cited, è'la ida a ster insembel cun el in ün'otra vicinanza. «In l'East Village d'eira bger party, bger halligali e que s'ho adüna clap-po tuot. E tü nu't saintast oter. A Harlem vaiva que alura üna magiurited d'Afroamericauns. Eau d'eira quasi l'unica alva.» Grazcha ch'ella discuorra bain spagnöl e grazcha ch'ella saja adüna steda aviarta, è'la gnida acceptada bain illa nouva vicinanza, managia Lara Mercy-Glisenti. «Ma que's bada

aunch'hozindi cha'ls Stedis Unieus sun gnies fundos dad alvs süllas arains dals nairs. Tres la gentrificaziun in quists quartiers es la populaziun da pel s-chüra auncha'adüna pelpü magari septica invers alvs.»

«Crazy lockdown»

Il prüm lockdown haun Lara Mercy-Glisenti e sieu hom Khiry Mercy auncha passanto bain e que impustüt grazcha al sustegn da la regenza da Donald Trump. «Cun que cha bgers tar nus illa vicinanza haun pers lur lavur, haune survgnieu üna cuntribuziun dal stedi chi d'eira pelpü pü ota cu la peja regule-ra. La glied d'eira in gir e que vaiva festas dapertuot. In quel lockdown d'heja alura eir marido a mieu hom», disch

Lara Mercy-Glisenti. Ella agiundscha ch'els hegian gieü la cerimonia online tar els a chesa sü computer e ch'els haun in seguit festagio i'l Central Park cun amihs e manger da take away, causa cha'ls restorants d'eiran tuots serros.

Cul müdamaint da la regenza da Donald Trump sün Joe Biden l'an passo s'ho alura müdo bger: «L'inviern 2021 e cun la nouva regenza s'ho alura müdeda l'atmosfera illa societad. La glied es gnida adüna pü agressiva. Impü nu d'eiri pü steda duos ans in Svizra ed alura vulaivans turner per ün mez an in Engiadina», disch Lara Mercy-Glisenti.

Nouvas experiencias e pussibiliteds

Zieva ch'ella es gnida in sprauza inaspettedamaing in october da l'an passo,

d'eira que cler per ella da nu vulair parturir i'ls Stedis Unieus. Impü ho sieu hom eir chatto üna lavur a Zuoz: «Mieu hom ho cò üna pussibilitad da fer novas experiencias cun sia savair e sia cugnuoschentscha. Qualchosa ch'el nun ho gieü in America. Scu hom nair nu sun las perspectivas taunt bunas i'ls Stedis Unieus – adonta ch'el es stüdigio.» Khiry Mercy lavura daspö quist an scolastic scu collavuratur da l'internat e scu trener da la squedra da basketball i'l Lyceum Alpinum Zuoz.

Als 8 meg 2022 – dimena al di da la mamma – es alura eir naschieu lur figl. Intaunt haune gieü la furtüna da pudair piglier a fit üna chesa i'l minz da Samedan. «Ad es tuot ieu s'ho fich bain. Eau sun üna persuna chi taidla adüna sülla vusch interna. Que drouva minchataunt ün pô curaschi, ma insè savains tuots che chi'd es il güst ed il bun per nus», disch Lara Mercy-Glisenti.

Ün'istorgia pütost melancolica

Scu mamma es Lara Mercy-Glisenti uossa a chesa cun l'iffaunt e s'ho adüsed-fich bain vi da la rolla nouva. «Que es uschè bel da pudair investir il temp in ün iffaunt. Adonta chi nu d'eira in-somma na planiso, am sto quista rolla fich bain.» Scha sieu figl es però a fer ün sönin, as dediesch'la auncha a divers progets. Traunter oter ho'la tradüt quist utuon ün cudesch d'iffaunts canadais. «L'elefant da la sumbriva» – oriundamaing cumparieu in frances – quinta l'istorgia d'ün elefant pütost trist. «Que es üna bella istorgia, ma üna pütost melancolica. Que nun es ün cudesch d'iffaunts tradiziunel e que's stu forza declarer e discuter il cuntgnieu cun l'iffaunt», disch la traductura. Impü è'la ingascheda i'l Museum Engiadinais e fo guidas. Saja que cun la traducziun dal cudesch u uossa eir cun la lavur i'l museum – il rumaunstch e la cultura rumauntscha la staun ferm a cour. «E nus essans fich cuntaints cò pel mumaint. Ma eau nu savess dir scha turner darcho üna vouta a New York, la cited am mauncha ferm. Ma forsastainsa eir cò, chi so?»

Martin Camichel/fmr

Far reviver il bal a Zernez

Far üna trais-cha, dar üna baderlada e verer darcheu amis ed amias da la giuventüna: Mincha mais ha lö a Zernez ün davomezdi da cumpagnia e da ballar per tuottas e tuots a partir da 50 ons. Ils bals vegnan organisats da duos pèrins da Zuoz – cun sustegn da deficit da la Pro Senectute.

Cun entrar in l'Hotel a la Staziun a Zernez as dudiva il cling d'üna chapella our da la sala da festa. Il rom d'eira fich festiv per ün mardi davomezdi. Ed id es gnü ballà sco avant ons pro blers bals da cumün. Dürant cha'ls üns han fat üna trais-cha, tschantaivan ils oters vi da las maisas intuorn il parket da ballar e vaivan pro café u aperitiv discussiuns da cumpagnia.

Üna vouta al mais vain organisà quist bal da la Pro Senectute per tuottas e tuots a partir da 50 ons, adüna ad ün mardi davomezdi da las 14.00 a las 17.00. Ils organisatuors pisseran pro minch'ediziun ch'ün'otra chapella gnia a sunar, per la paja dumondna da minchün ün'entrada da desch francs. La generaziun, chi nu cugnuoschaiva in giuventüna amo discotecas, fa reviver lur gener da festa ed ün'atmosfera da bal nostalgica.

«Mia duonna Uorschla organisescha insembel cun Silvia Filli quists davomezdis. Eu sun magaziner e n'ha bunas colliaziuns cun diversas musicas. E Claudio Filli, l'hom da Silvia, fa tuot las lavuors davo las culissas culs mezs digitals», ha declarà Robert Schlegel. Ils duos pèrins Schlegel/Filli, chi abitan a Zuoz ed organiseschan las occurrenz daspö l'on 2015, gnivan fingià a ballar cur cha Jachen ed Annina Erni organisaivan amo las occurrenz. «Davo cha'ls bals han gnü lö ün temp üna jada a Scuol e l'otra a Zernez, s'haja badà cha a Zernez riva daplü glied. Perquai tils organisaina uossa quia in l'Hotel a la Staziun a Zernez», ha declarà Claudio Filli. Robert Schlegel ha agiunt cha las localitats sajan optimallas, na be grazcha a la sala da festa. Sco cha'l nom tradischa, es l'hotel güst dasper la staziun. «Dimena ideal per quels chi nun han plü auto o sun dependents dad ün transport, id es fich important d'avair bunas colliaziuns dal trafic public per organisar quists bals», uschè la squadra d'organisasiun. Persunas chi fan il viadi cul trafic public pon tour il tren fin quasi in sala da festa.

Da l'Engiadina ed aint dal Partens

«Noss ballerins dumondan musica be cun duos clarinetas e las musicas rivan da l'Engiadina e da tuot il Grischun», ha dit Uorschla Schlegel. Uschè d'eiran gnüts pro la penultima ediziun ils Da-

Üna vouta al mais vain organisà a Zernez ün bald per tuots sur 50 ons.

I vain stat da cumpagnia, baderlà e ballà.

fotografia: Martin Camichel

voser Ländlerfründa ed han pisserà per buna glüna e buna musica a Zernez. Quella jada sun statta da la partida 70 partecipantas e partecipants. In mardi passà sun gnüdas passa 30 persunas a Zernez.

Tenor ils organisatuors haja la pandemia schon influenzà ün pa il nomer da partecipantas e partecipants, ma

cha la glied gnia darcheu cun grond plaschair, hana constatà. Uschè rivna da l'Engiadina, da la Val Müstair, dal Partens e singuls gnian dafatta sü da la Bassa als bals da la Pro Senectute a Zernez. Ils organisatuors han eir manzunà cha las chapellas hajan hozindi adüna damain occasiuns da sunar e ch'ellas predschan perquai da pudair

far musica pro els. Dimena üna situaziun win-win per tuots.

Ün rinch chi's serra

«Il bel es però eir il baderlar, star da cumpagnia e discuter insembel. Avant d'eira l'occurrenza per glied da 65 insü ed uossa vaina fat da 50+», ha dit Uorschla Schlegel. Claudio Filli ha agiunt cha l'occurrenza vess perquai fich grond potenzial per amo daplüs ballerinas e ballerins, ma eir per tuot quels chi vöglan star da cumpagnia.

Bleras e blers as cugnuoschan fingià da la giuventüna, han però davo vivü lur vitas cun famiglia e lavur. Als bals s'han blers darcheu chattats e's vis davo ons. Chi saja adüna darcheu bel da verer amis da plü bod, uschè la squadra d'organisasiun. «Als 15 d'avrigl faina per la prüma jada ün bal in sonda – d'üna vart ha daplü glied chi lavura amo la pussibilità per gnir. Ma id es eir meglder per las chapellas, causa ch'eir quels lavuran pelplü amo sperapro d'üna vart», ha declarà Claudio Filli. Ed eir la Pro Senectute haja prolungà seis sustegn per il deficit dals bals fin dal 2027, han dit ils organisatuors. Uschè chi gnarà ballà eir inavant a Zernez in l'Hotel a la Staziun.

Martin Camichel/fmr

Ils prossems bals da la Pro Senectute sun in mardi, ils 17 da schner culla Chapella Alp Laret; in mardi, ils 14 da faver culla Kapelle Hoharäta; in mardi, ils 14 da marz culla Chapella Tasna ed in sonda, ils 15 d'avrigl 2023 culla Chapella Tasna. Ils bals han lö adüna da las 14.00 a las 17.30 in l'Hotel a la staziun a Zernez.